

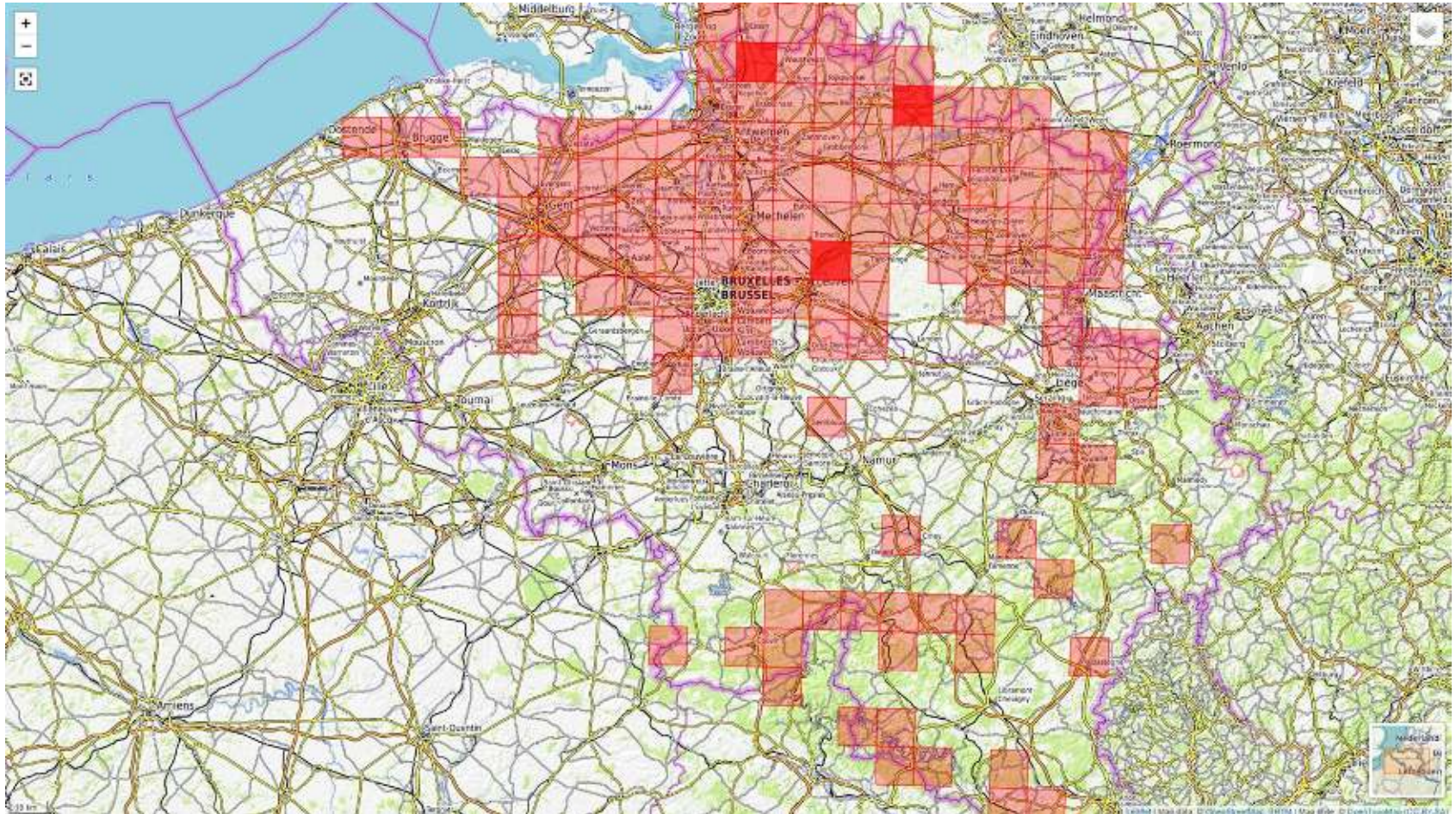
Infomoment Eikenprocessierupsen

27 september 2022

EPR samenkomst 27 september

- EPR in 2022
- Wat in 2023?
- Onderzoeksresultaten LIFE
- Varia

Verspreidingskaart waarnemingen.be

Max. vlinderaantallen op licht 2022-2021

2022	2021
110 Meer 25 Leopoldsburg	50 Achterbroek 35 Lamorteau 30 Herselt 15 Kerkhoven
51 Gelderland 60 NL Limburg 60 N Brabant 150 Drenthe	60 Gelderland 37 NL Limburg 25 N-Brabant

Max. vlinderaantallen op licht 2020-2019

2020	2019
1367 Namen Comogne	1100 N-Brabant
1230 Lamorteau	1000 B Limburg
600 Rijkevorsel	1000 Gelderland
450 Merksplas	
125 Bocholt	150 Maastricht
800 N Limburg	
250 Gelderland	
350 N-Brabant	

Wat hebben we zelf gemeten?

- Rupsen opgevolgd (als we er vonden...), veel grotere inspanning dan de voorbije jaren nodig
- LIFE-proeven
- Bermen
Opname type berm, aantal rupsen en nesten aanwezig
- Per berm drie nesten ingezameld en uitgekweekt

2022

- Zelfs in de meest besmette regio's was er minder hinder
Niet alleen zo in Antwerpen maar ook in Limburg en Nederland
- Hinder erg beperkt
- Nergens/veel minder klachten???
- Oorzaak 2021: koud voorjaar bij uitkomen eitjes en lange natte periode bij afleg
- Toch op veel plaatsen nog BT gespoten, was dat nodig??

Alternatieve maatregelen

- LIFE
- Klimop
- Feromonen

Sluipwespen – en vliegen

- Verschillende insecten parasiteren op EPR
- Wat hebben deze parasieten nodig?
 - Verschillende typen berm
 - Verschillende typen beheer
 - Wat voor invloed heeft berm- / beheertype op parasieten en als gevolg op EPR?

Fotos: Silvia Hellingman

Sluipwespen – en vliegen

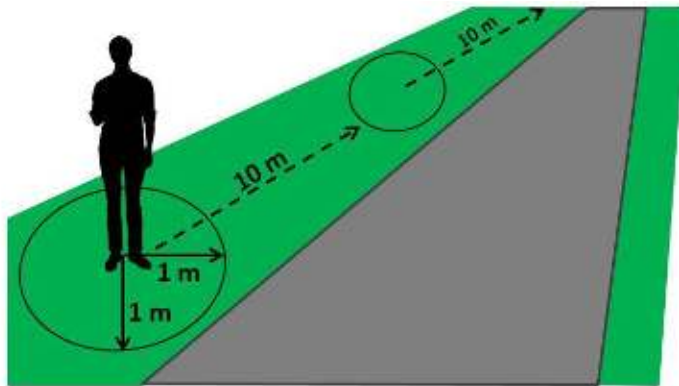
Inventariseren van de bermen

- Van iedere berm wordt op 3 plots alle flora gedetermineerd

Sluipwespen en -vliegen

Nectarindex bepalen van iedere berm

Nectarindex:

		Nectarindex:		
		1	2	3
Bloemenrijkdom	2	3	4	5
	1	2	3	4
	0	1	2	3
		Nectarproductie		

Sluipwespen en -vliegen

Verzamelen en uitkweken EPR nesten (+/- 150)

Sluipwespen en -vliegen

- Verschillende parasieten aangetroffen, waaronder *Pales processionea*, *Pimpla processionea* en *Carcelia iliaca*
- Gemiddelde parasiteringsgraad van maar liefst 70% in Antwerpen
- Grote variatie in parasiteringsgraad (8% – 97%)

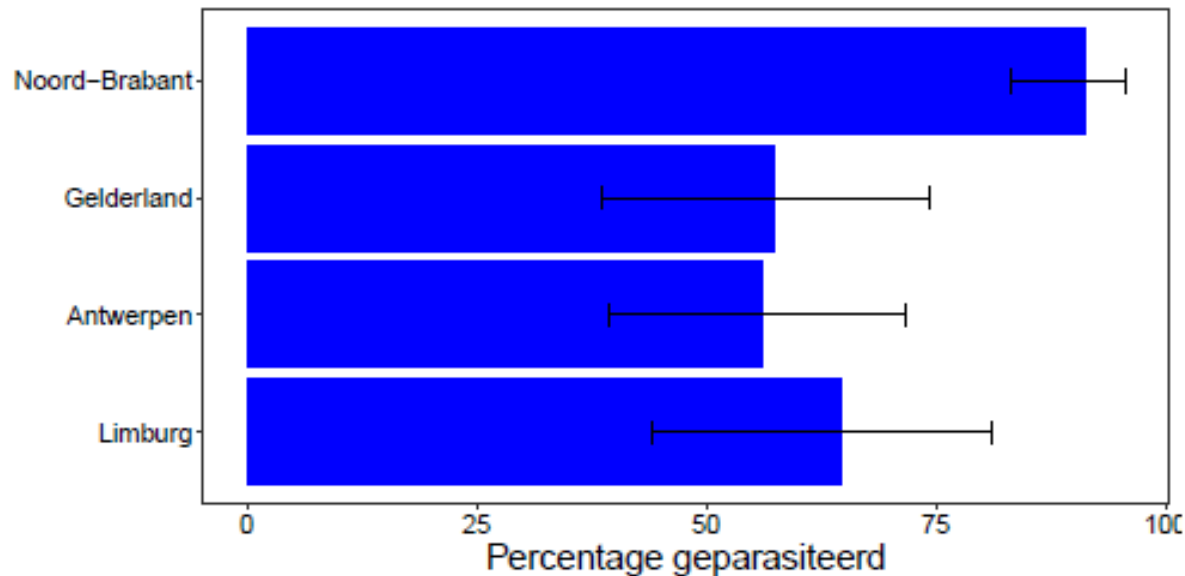

Resultaten uitkweken nesten 2021

- Gemiddelde parasiteringsgraad over alle provincies heen: **67%**
- Gemiddeld vonden we per nest:
 - 36 eikenprocessievlinders
 - 60 parasitaire vliegen
 - 2 sluipwespen } -> 62 rupsen geparasiteerd
- Dankzij sluipwespen en -vliegen: ca. 3 keer minder rupsen!!

Resultaten uitkweken nesten 2021

Parasitering per provincie

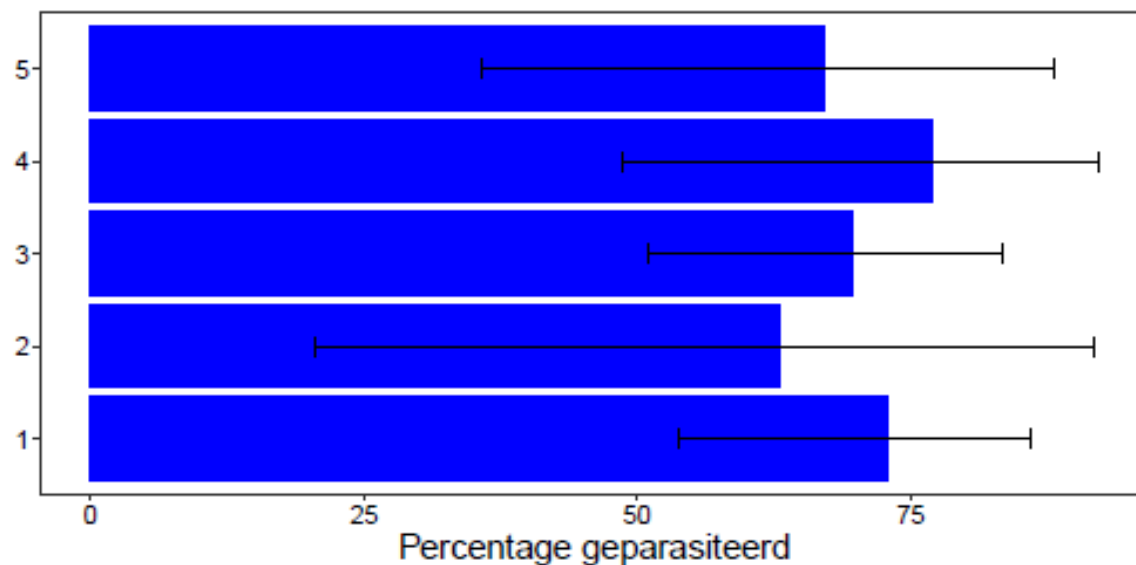

Hogere parasiteringsgraad in Noord-Brabant
-> uitzoeken waarom

Provincie	Parasitering
Limburg	64.81
Antwerpen	56.21
Gelderland	57.44
Noord-Brabant	91.22

Resultaten uitkweken nesten 2021

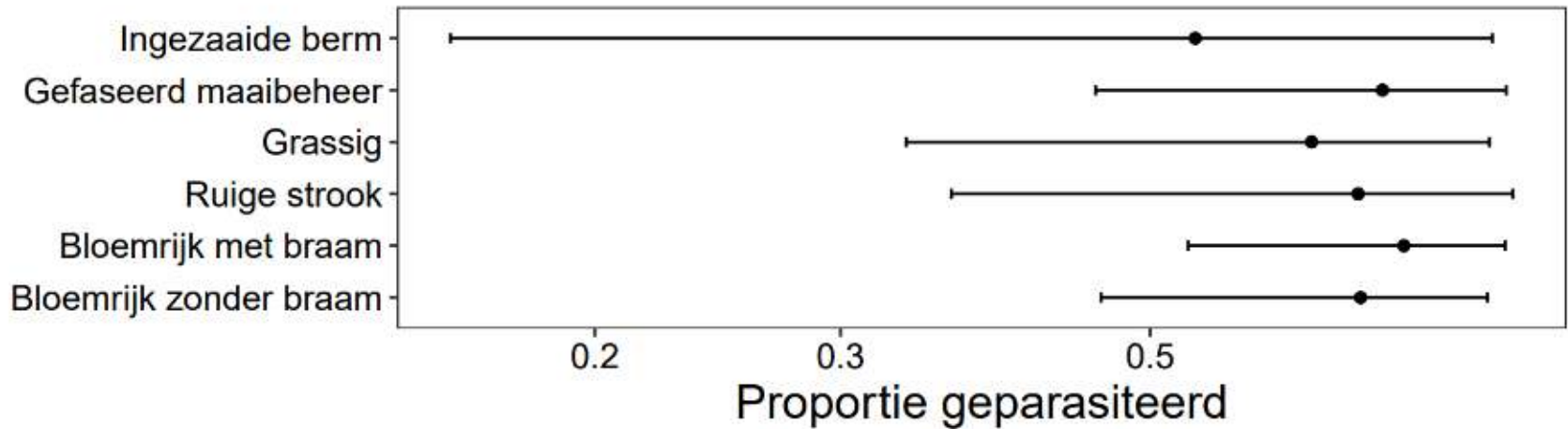
Parasitering per Nectarindex

Nectarindex	Parasitering
1	72.85
2	62.94
3	69.66
4	76.89
5	67.07

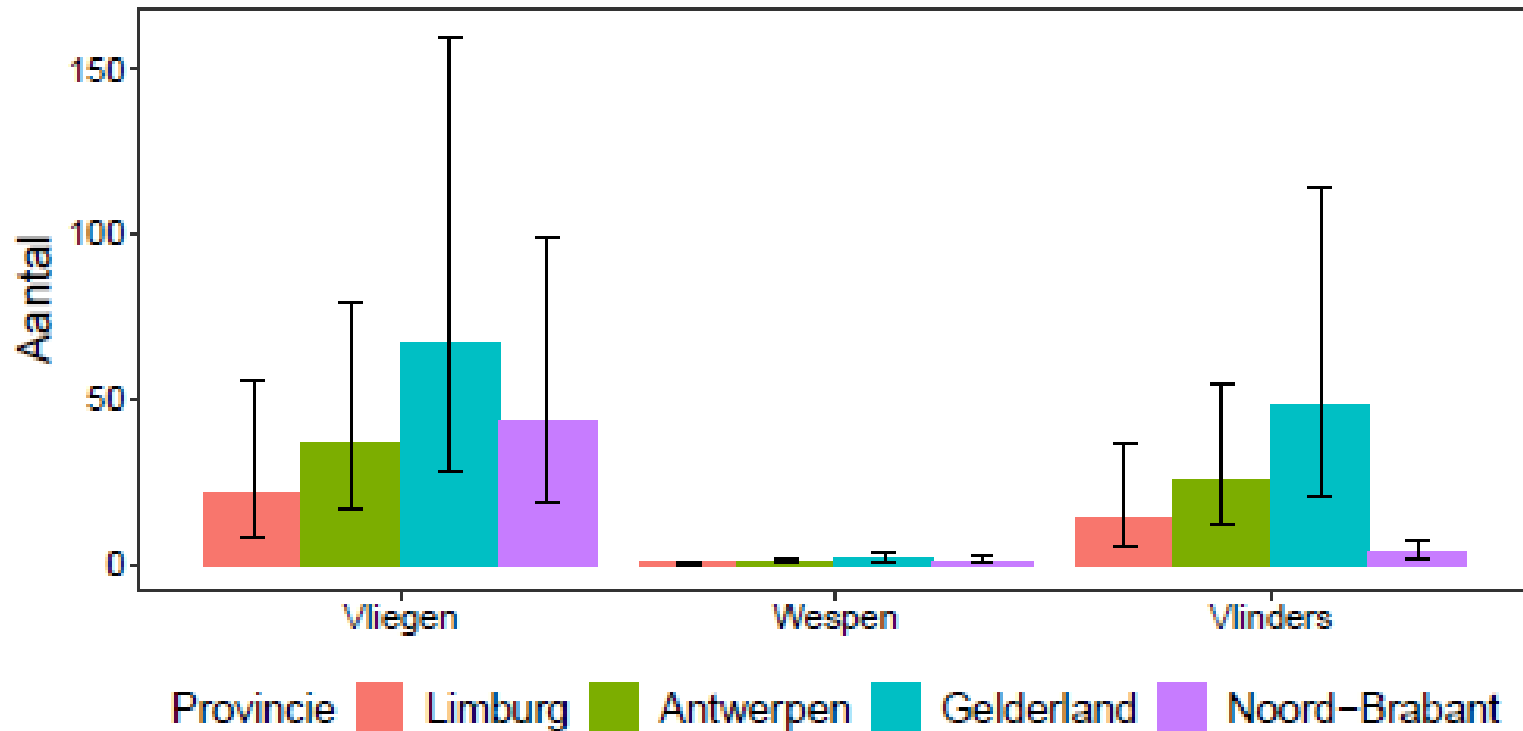
Geen verband met
nectarindex

De figuur geeft de modelouputs (dus rekening houdend met verschillen tussen provincies en locaties)

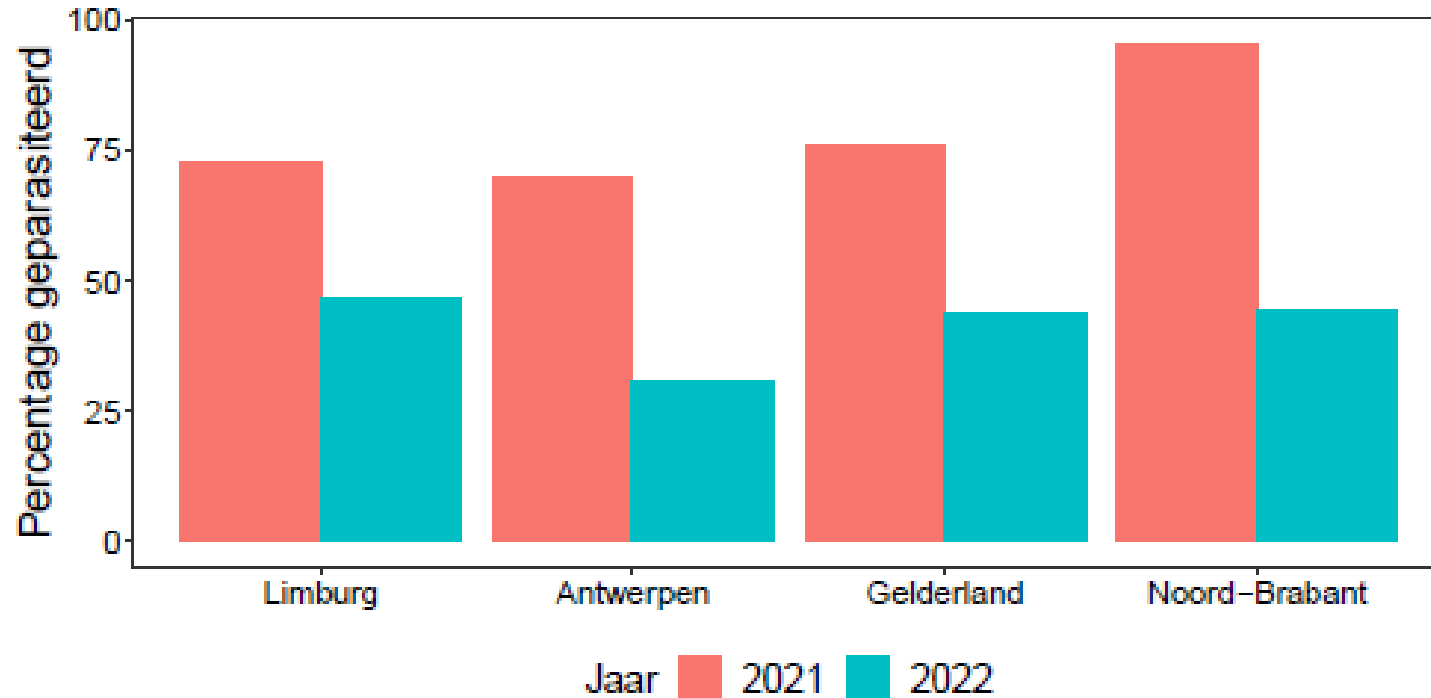
Er is geen verschil in parasiteringsgraad tussen de verschillende bermbeheertypes ($LRT = 1.39$, $df = 5$, $p = 0.925$).

Resultaten uitkweken nesten 2021

Veel meer parasitaire vliegen dan wespen

Resultaten uitkweken nesten 2021

Parasiteringsgraad in 2022 veel lager dan in 2021. Waarom??

Nog geen duidelijke conclusies

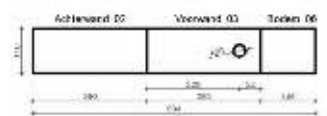
- Type berm is niet eenduidig genoeg
- Verband zoeken tussen plantensoorten en parasiteringsgraad
- Misschien hangt aantal parasieten enkel af van de grootte van het nest?

De mees als predator

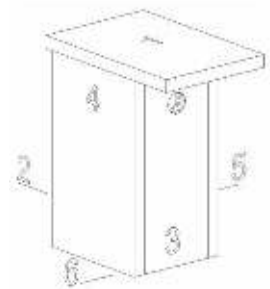
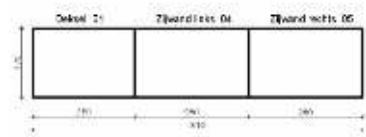
- LIFEproject : 390 nestkasten
120 per provincie (prov. Antwerpen, prov. Limburg, prov. Noord-Brabant, prov. Gelderland)
- Elke LIFEpartner stimuleert om mezenestkasten op te hangen
- Uit pers : 7529 nestkasten opgehangen door gemeenten
- Provincie Antwerpen: gratis nestkasten aan gemeenten en groendomeinen
2020: 15 gratis nestkasten per gemeente
2021: 10 gratis nestkasten per gemeente

Koolmees - Kast

Drukkerij
Vlaggenring • 2023 mm
Houtsoort • 18 mm

Zo hang je een mezenestkastje

Ien hou je de eikenprocessierups weg!

Last van de eikenprocessierups in de zomermaanden? Hang de nieuwe enkele mezenestkastjes. Mezen zijn verzorg op de jonge eiken en helpen om ze op een natuurlijke manier terug te brengen. Wij zetten enkele tips op een rijtje voor een goede installatie van de kastjes, gekwetter gegarandeerd!

ENKELE ALGEMENE TIPS VOOR JE START

- Wij je een grote aantal nestkasten aankopen, sociaal en duurzaam gekaapt, dan kan een maatvermindering je helpen. Je vindt een lijst op onze site, zie de QR-code.
- Eerst geschikt kastje is 26 cm hoog en 12 cm breed. Voor koolmees is de invliegopening 32 mm groot, voor pinkeuizen is dit 28 mm.
- Kies een wandje dat open komt om het schoon te maken.
- Niet volstaan om 1 kastje per boom te hangen.
- Mezenestkastjes kan je kopen in tuincentra en gespecialiseerde webshops of je kan ze zelf maken. Een bouwplan voor een nestkastje vind je op www.info-eikenprocessierups.be > pagina 'Vergezonde vliegen'.

EEN KASTJE OPHANGEN

Hang de nestkast op 1,50m tot 2,00m hoogte (max. 3 meter) naar de boom te knippen. Gebruik geen schroeven of spijkers die kwaden de boom. Verwijg de hakenkast 10cm, zodat het niet springt.

Wanneer?
In oktober, november of december.

Waer?
Op een hoogte van 2,5 - 3 meter...
• Aan de noordzijde van de boom, zodat het niet te droog is.
• Op een rustige, natuurlijke plek.
• In bomen waar rupsen zijn of zo dicht mogelijk bij bomen met rupsen.

EEN KASTJE SCHOONMAKEN

Maak het mezenestkastje schoon. Zo wakt het op het parasiteren en helpen de jonge met mezen te vullen met grote overlevingskans.

Wanneer?
In februari en maart.

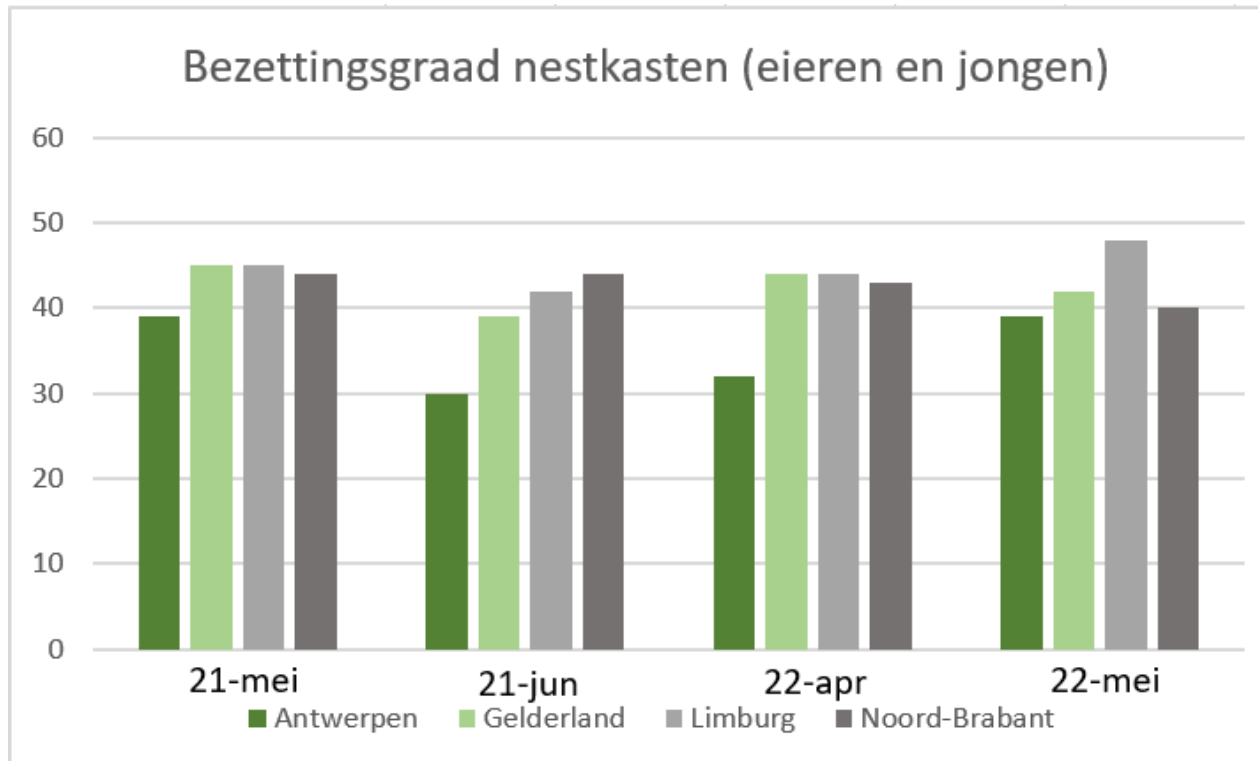
Hoer?
• Via de redel air toe. Maak de voor binnenzijde open en maak het kastje schoon met een borstel.
• De laatste kastjes die je terug teruggeven moet schoonmaken.
• Het mezenestkastje moet afgevoerd worden als afgedroogd hout.

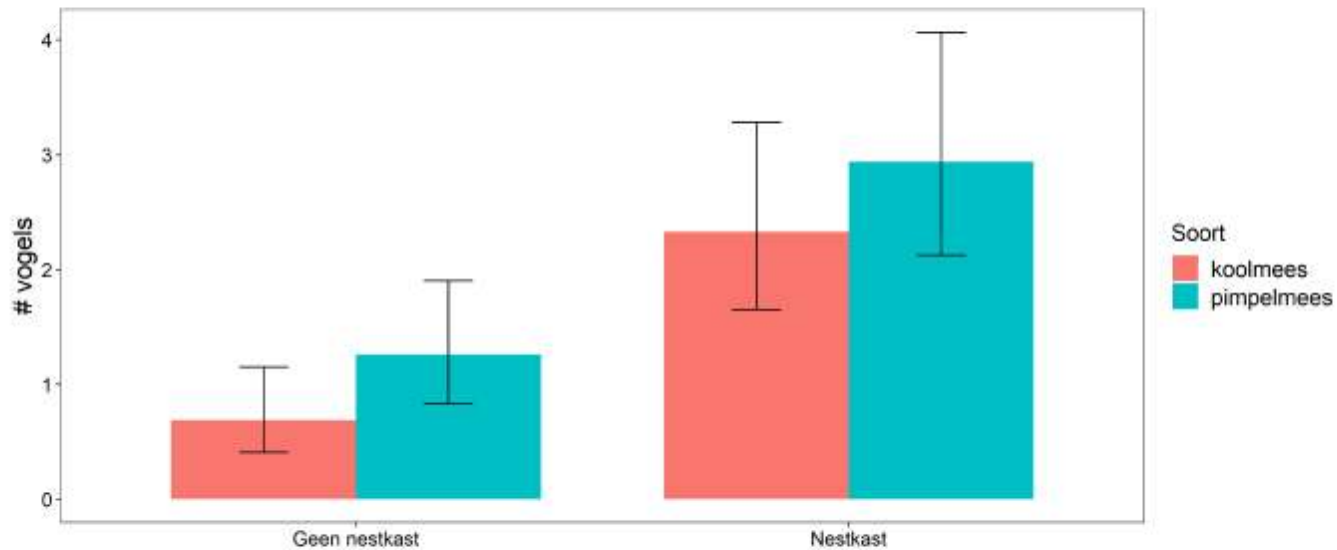
Financiering: Vlaamse Landbouwerij, Provincie Antwerpen, Provincie Limburg, Provincie Oost-Vlaanderen, Provincie West-Vlaanderen, Provincie Brussel, Provincie Drenthe, Provincie Friesland, Provincie Groningen, Provincie Limburg, Provincie Noord-Holland, Provincie Overijssel, Provincie Utrecht, Provincie Zeeland, Provincie Zuid-Holland, Provincie Drenthe, Provincie Friesland, Provincie Groningen, Provincie Limburg, Provincie Noord-Holland, Provincie Overijssel, Provincie Utrecht, Provincie Zeeland, Provincie Zuid-Holland.

Op site: bouwplan, brochure en verantwoorde firma's

Bezettingsgraad nestkasten

Observaties mezentelling

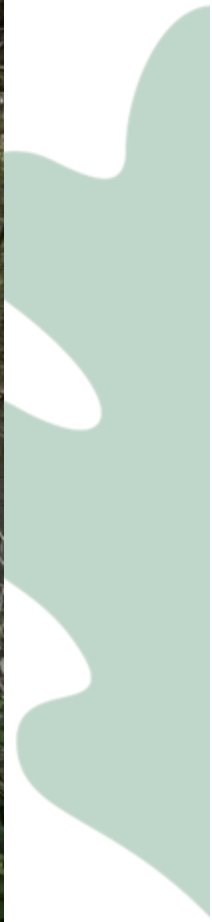

- Significant meer vogels in locaties met nestkasten
- Significant meer pimpelmezen

Dieet van mees

- Student van Thomas More hogeschool in 2022
- Via Camera: film
- Conditionering: aanbieden van EPR

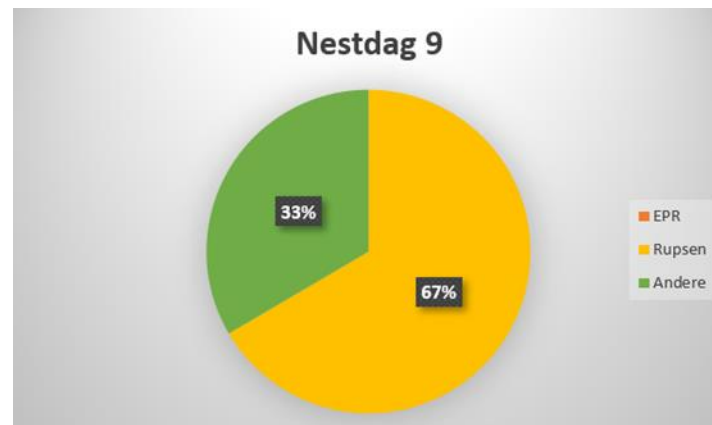

Mezen laat uit ei

- Eerste EPR rupsen: 2 april
- Eerste jong mees: 27 april
- EPR 27 april: harige rups (2de larvaal stadium)
- Camera vanaf 6 mei (nestdag 9): 3de larvaal stadium

- Rups van wintervlinder overvloedig aanwezig
- Meer aangeboden prooien gegeten van boomconstructie tov voedertafel, geen harige EPR gevoederd

Calosoma sycophanta

Uitgevoerde acties

Rapport over
de kansen
voor CS

Habitatkaart

Overleg

Bezoek
Turkije

Acties in het
labo

Opleiding Turkije 28.03-01.04.2022

- Bosbouwinstituut in Izmir
- 29 plaatsen waar ze CS kweken voor uitzetten

Grote poppenrover

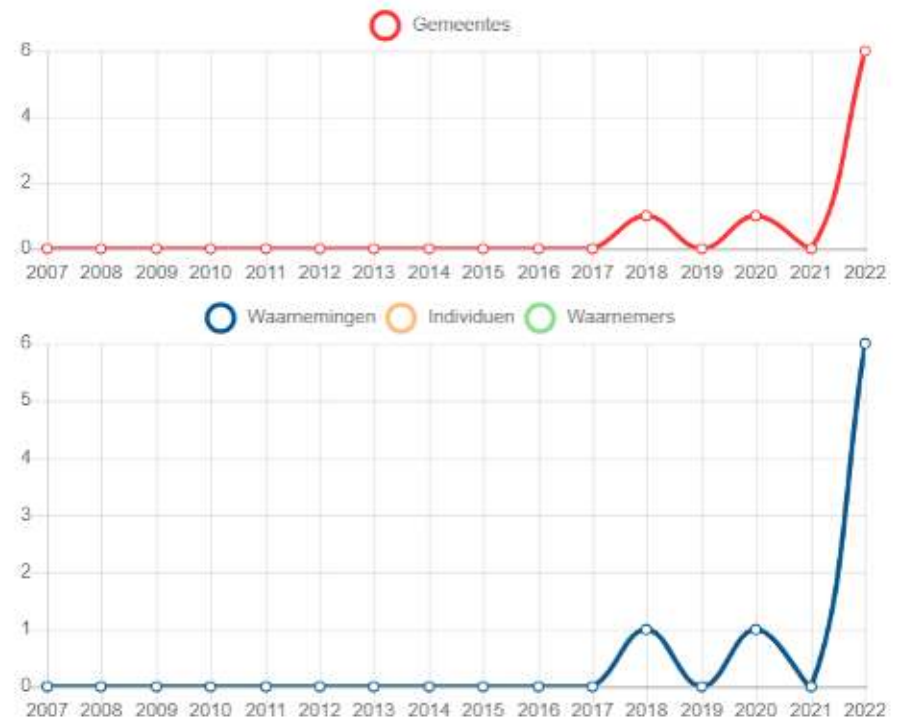
Eersel 10 km van Limburgse grens
04/06/2018

Waarnemingen.nl

Per jaar

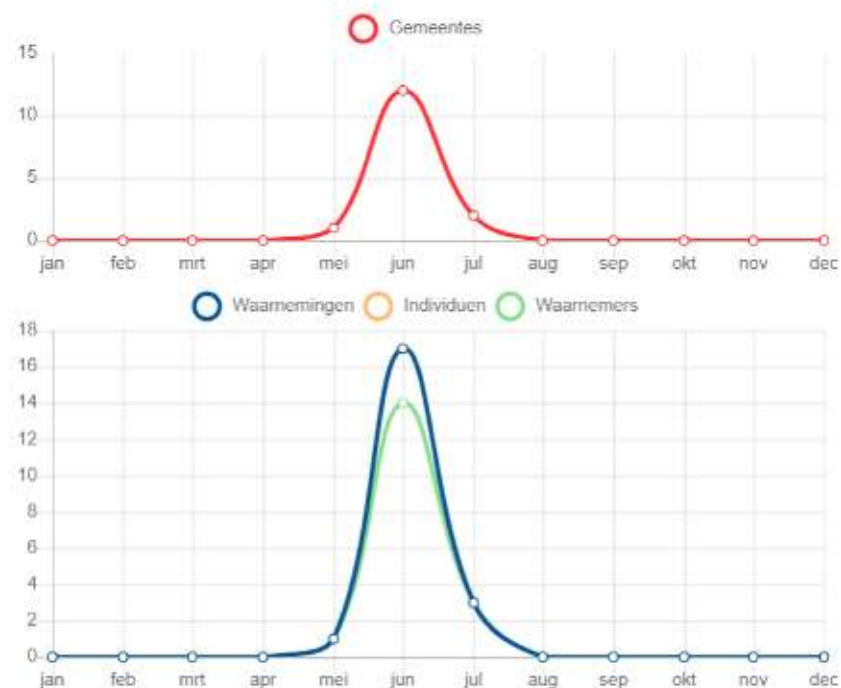
Jaar	Waarnemingen	Individueen	Waarnemers	Gemeentes
2022	6	6	6	6
2021	0	0	0	0
2020	1	1	1	1
2019	0	0	0	0
2018	1	1	1	1
2017	0	0	0	0
2016	0	0	0	0
2015	0	0	0	0
2014	0	0	0	0
2013	0	0	0	0
2012	0	0	0	0
2011	0	0	0	0
2010	0	0	0	0
2009	0	0	0	0

Waarnemingen.be

Per maand

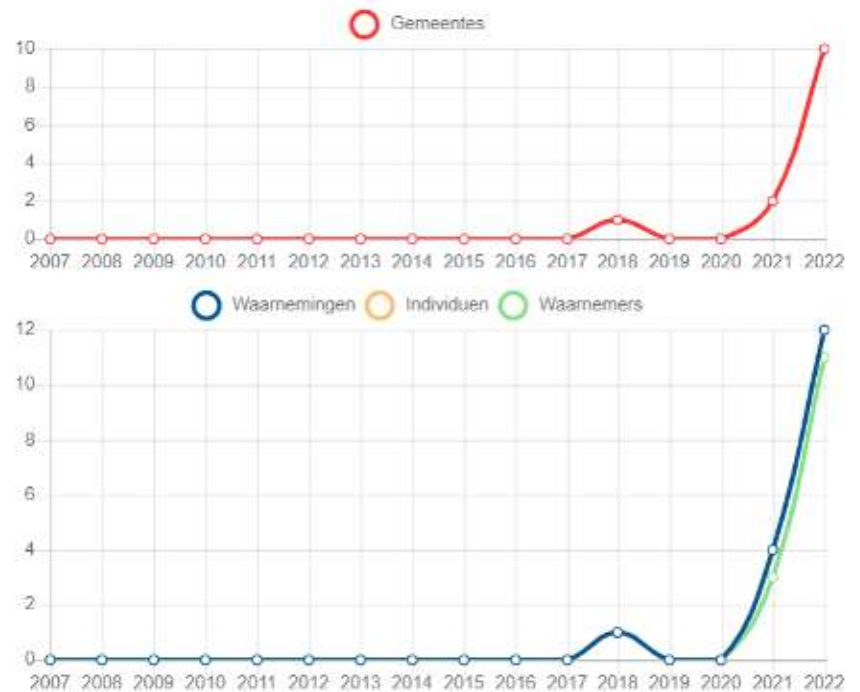
Maand	Waarnemingen	Individueen	Waarnemers	Gemeentes
jan	0	0	0	0
feb	0	0	0	0
mrt	0	0	0	0
apr	0	0	0	0
mei	1	1	1	1
jun	17	17	14	12
jul	3	3	3	2
aug	0	0	0	0
sep	0	0	0	0
okt	0	0	0	0
nov	0	0	0	0
dec	0	0	0	0
Totaal	21	21		

Waarnemingen.be

Per jaar

Jaar	Waarnemingen	Individen	Waarnemers	Gemeentes
2022	12	12	11	10
2021	4	4	3	2
2020	0	0	0	0
2019	0	0	0	0
2018	1	1	1	1
2017	0	0	0	0
2016	0	0	0	0
2015	0	0	0	0
2014	0	0	0	0
2013	0	0	0	0
2012	0	0	0	0
2011	0	0	0	0
2010	0	0	0	0
2009	0	0	0	0

Hoe verder met de poppenrover

Vragen voor het najaar?

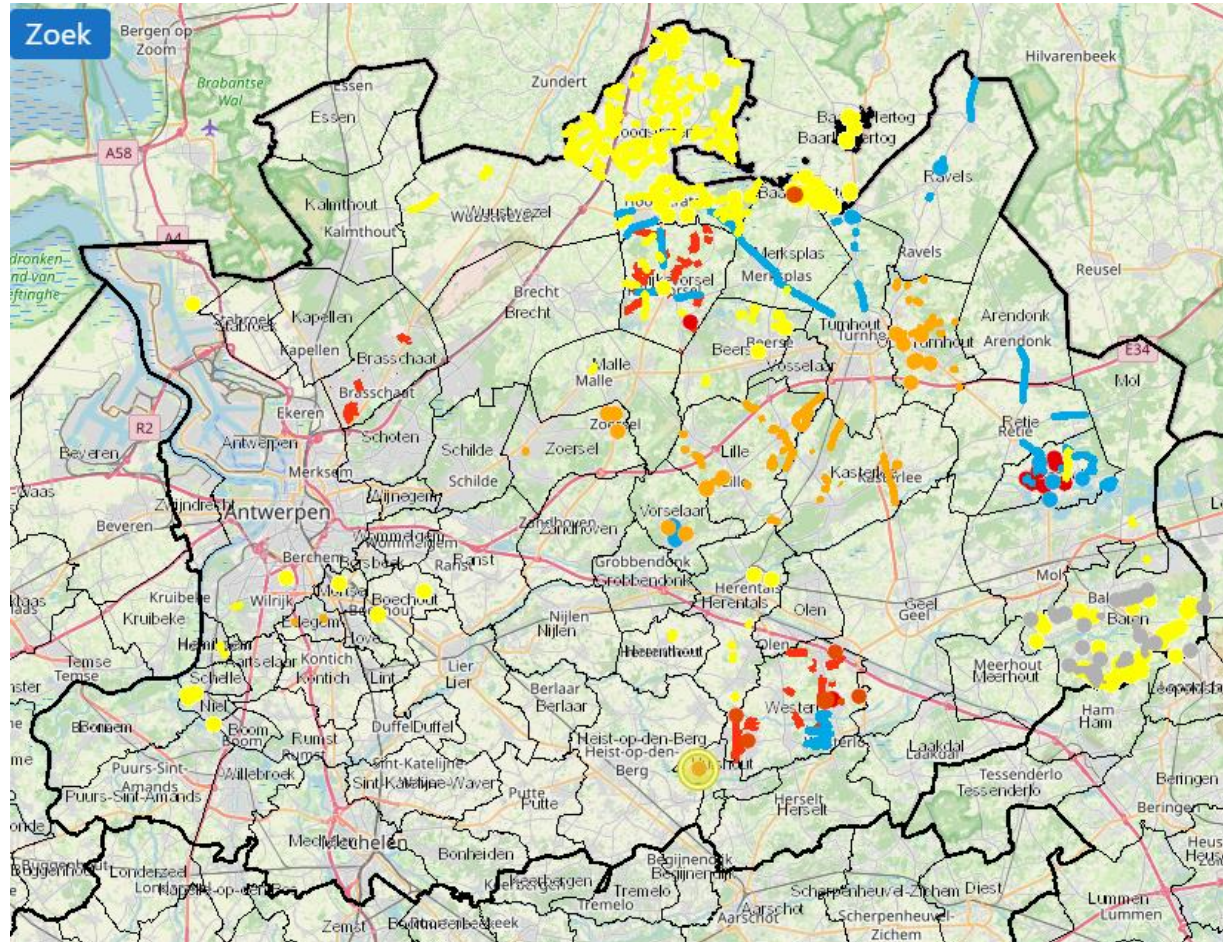
- Momenteel in serre / kweekhuis
 - Komen ze in het voorjaar uit de grond?
 - Mogen ze op terrein, zijn er voldoende rupsen als voedsel?
 - Komen er nieuwe uit ...?
 - Zoeken we verder naar de aanwezige kevers?
-
- Zoeken we kevers, die reeds EPR eten: onduidelijke wetgeving

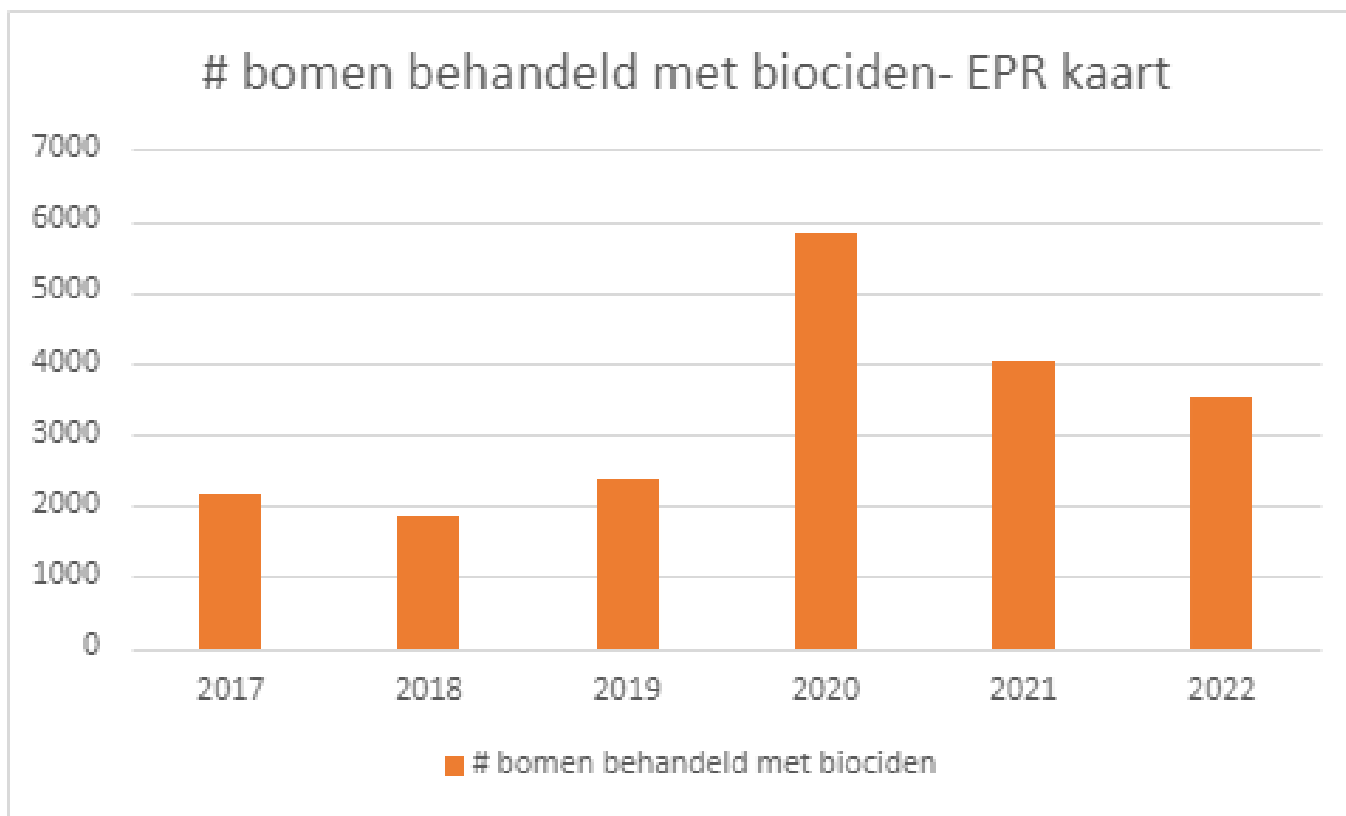
Hoe omgaan met de voorspellingen?

- Er hebben dit jaar veel minder vlinders gevolgen dan vorige jaar
- De omstandigheden met droge warme zomeravonden waren heel geschikt voor de vlinder
- Visie Provincie: Sensibiliseren/ Inzetten op minder BT gebruik

BT gebruik: Geoloket EPR

Bt gebruik in prov Antwerpen

Ervaringen delen: minder BT

- Wie heeft minder Bt gebruikt?
- Hoe waren je klachten dit jaar?
- Heb je hiervoor andere maatregelen toegepast: zuigen, nestkasten, ...
- Heb je op minder plaatsen beheer toegepast?
- Hoe waren de kosten dit jaar?

2023:Sensibiliseren en Bt verlagen

- Verschil tussen reële klachten en subjectieve klachten: één klein nest in boom zal geen/zeer beperkt gezondheidshinder geven
- Uit ervaring: Bt zorgt er niet voor dat je volgend jaar daar geen epr hebt
- BT: op plaatsen waar er een nultolerantie is op elk moment (beperkt aantal plaatsen bv ingang ziekenhuis, creche)
- een verwittigde burger of een visie zorgt voor minder klachten
- Waarschuwborden, - linten, mezenestkasten, (openbaar) EPRbeheerplan

Aanmoediging stofzuigen

-toonmoment verschillende merken

-persoonlijke bescherming

-container rupsenresten voor prov.groendomeinen en gemeenten,
min

(minder succes dan verwacht)

-2023: voorstel aanbieden container voor gemeenten, provincie,
AWV en aannemers. In bestek: verminderd tarief

Waarom EPR beheerplan?

- Betere begeleiding om zo weinig mogelijk schade aan de biodiversiteit aan te richten
 - de meest ecologisch verantwoorde beheermethoden worden voorgesteld
 - bij keuze biociden wordt gemeld indien het niet toegelaten is wegens grote nevenschade op andere organismen
- Vraag naar handig overzicht:
 - op gemeentelijk niveau per beheermethode: aantal bomen, bijkomende actie, kostprijs (branden, zuigen, plukken, BT)
 - per straat of toponiem: beheermethode, actie, aantal bomen, kostprijs

- Het openbaar maken (=keuze) van het gemeentelijk EPRbeheerplan zorgt voor meer begrip en minder klachten bij burger (binnenkort mogelijk)

EPR beheerplan

- Een gemeentelijk beheerplan geeft per straat of locatie de keuze van beheermethoden weer op kaart en in tabelvorm.
- De keuze wordt per straat bepaald volgens deze 4 principes:
 - zo weinig mogelijk schade aan biodiversiteit
 - aanvaardbare en potentiële gezondheidshinder
 - kostprijs (zuigen, BT, branden, plukken)
 - haalbaarheid (werklast gemeentelijk personeel, beschikbaarheid aannemers)

Bepaal de prioriteit

- Niveau 1: Hier worden geen rupsen toegelaten (bv crèche, tuin rusthuis, drukbezochte picknicktafel,)
Dit zijn plaatsen waar er veel passage is of waar er aanwezigen zijn met een grote kans op gezondheidsproblemen (bv. kinderen, bejaarden, ...) De rupsen worden noodzakelijk voorkomen of snel verwijderd. Er zijn twee mogelijke opties:
 - niveau 1 met autorisatie biociden (gemeente laat biocidengebruik toe)
 - niveau 1 zonder autorisatie biociden
- Niveau 2: Verwijdering van de nesten is aangewezen maar niet heel dringend. De locatie kan tijdelijk afgesloten worden, een omweg is mogelijk of verwittigingslinten of –borden zorgen ervoor dat de voorbijganger voldoende geïnformeerd is en geen lange tijd zal blijven staan.

Bepaal de prioriteit

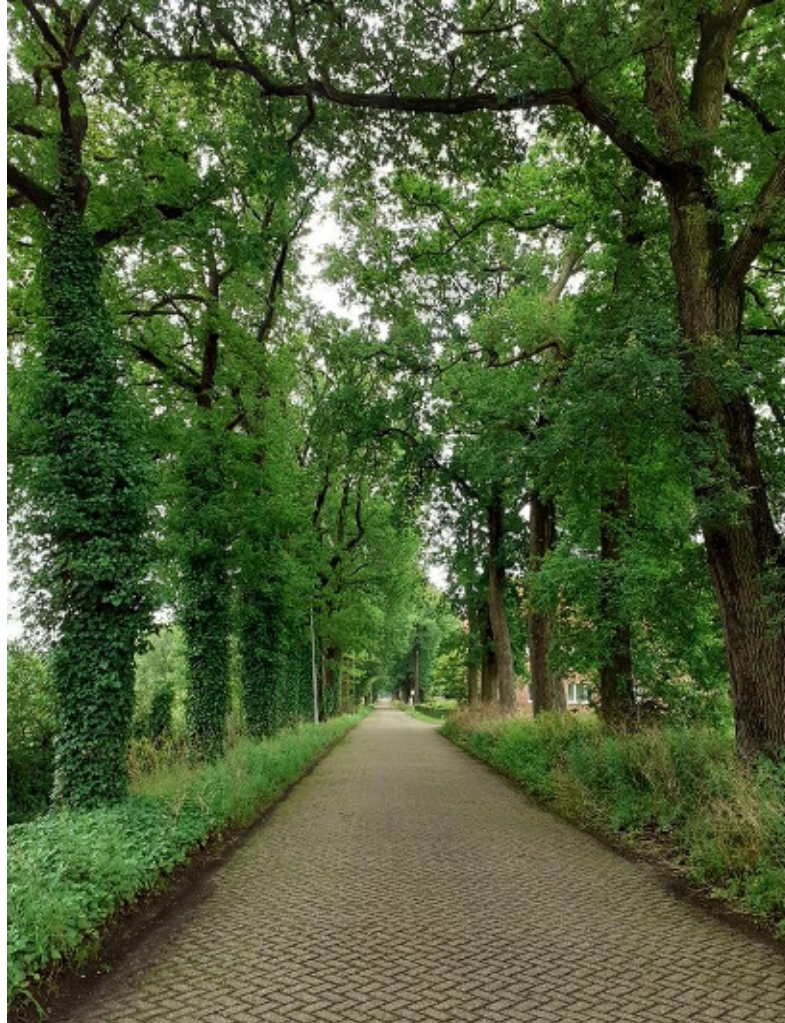
- Niveau 3: Verwijderen is niet noodzakelijk. Verwittiging met verwittigingslinten of -borden is mogelijk. De hinder is minimaal doordat er weinig passage is of de afstand tot besmette bomen kan gegarandeerd worden.
- Niet toegewezen: Je wil de locatie opnemen in het beheerplan maar je bepaalt de prioriteit later.

Geoloket Eikenprocessierupskaart

- Via hoofdpagina site: <https://www.provincieantwerpen.be/lokale-besturen/duurzame-gemeenten/advies/eikenprocessierups.html>
- <https://geoloket.provincieantwerpen.be/geoloketten/?viewer=epr>

Klimop en EPR

- Zomereiken met klimop bezit minder eprnesten dan zomereik zonder klimop

Resultaten

- Studie student UA
- 16 plaatsen met rij bomen met klimop tov rij zonder klimop

Tree Number whitout Ivy	Nests	Category	Tree Number with Ivy	Nests	Category
1	0		1	0	
2	2	T, H	2	0	
3	0		3	0	
4	1	P	4	1	T
5	0		5	0	
6	0		6	1	P
7	4	H, P, P, T	7	0	
8	2	T, T	8	0	
9	0		9	0	
10	2	T, T	10	0	
11	1	P	11	2	T, G

- 555 nesten: met klimop (203 nesten; gemiddeld 1,83nest/boom), zonder klimop (352 nesten; gemiddeld 3,17 nesten/boom)
- 37 264 cm² oppervlakte nest: met klimop (12 133 cm² nestopp; gemiddeld 45,10 cm² opp), zonder klimop (25 131 cm² nestopp; gemiddeld 64,94 cm² opp)
- Er is een statistisch significant verschil voor aan het aantal nesten en opp nesten in bomen met klimop tov bomen zonder klimop

NOS Nieuws • Dinsdag 16 augustus, 11:44

Gemeenten schieten eikenprocessierupsen uit de boom met paintballpistolen

Wie deze zomer iemand met een paintballpistool in bomen ziet schieten, moet daar niet gek van opkijken. In tien gemeenten wordt een proef gedaan om de eikenprocessierups te bestrijden door het paringsproces van de vlinders te verstoren met een lokstof.